

Hoe schrijf ik een referaat?

Een stappenplan voor aios psychiatrie

www.amedea.nl Dr. A.M. Ruissen maart 2016

Stap 1: Zoek een tijdschrift en een artikel

Om te beginnen stel je vast voor welk tijdschrift je wilt schrijven. Als je vaker schrijft is dit minder van belang; je bent dan vaardig genoeg om je tekst aan te passen aan de eisen van het tijdschrift waar je in wilt publiceren. Maar als je voor het eerst een referaat schrijft, is het handig om je te verdiepen in de auteursrichtlijnen van het tijdschrift dat je op het oog hebt. Voor alle aios is het [Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde](#) een optie, echter in de rubriek In-het-kort worden alleen bijdragen op uitnodiging geaccepteerd. Neem dus vooraf contact op met de redactie als je in dit tijdschrift zou willen publiceren. Bij de andere Nederlandstalige vaktijdschriften variëren de auteursrichtlijnen nogal. Sommige bladen hebben een aparte rubriek voor referaten, andere weer niet. Informeer daar dus naar. Je kunt ook een internationaal tijdschrift overwegen. Voor een eerste publicatie raad ik dat niet aan. Wil je dit toch, overweeg dan een ervaren co-auteur te vragen. Voor de rest van dit stappenplan houd ik [de auteursrichtlijnen](#) van het [Tijdschrift voor Psychiatrie](#) aan. Een referaat mag daar maximaal 600 woorden zijn, inclusief 2 extra literatuurreferenties.

Na de keuze voor een tijdschrift om in te publiceren, kies je een artikel om te bespreken. Kies altijd een recent (maximaal 1 jaar oud) artikel uit een Engelstalig internationaal tijdschrift. Je kunt kiezen voor een *journal* met een hoge [impactfactor](#), zoals [the Archives of General Psychiatry](#), [the American Journal of Psychiatry](#) of [Molecular Psychiatry](#) of meer algemeen [the New England Journal of Medicine](#) of [British Medical Journal](#). Je kunt ook voor een minder hoog aangeschreven tijdschrift kiezen. Dit heeft wel gevolgen voor de bespreking (zie stap 3).

Je kunt direct of indirect zoeken. Als je direct zoekt, ga je zoektermen invoeren in een zoekmachine, bijvoorbeeld [PubMed](#) of [Embase](#). Kies ten minste twee termen, bijvoorbeeld “competence” en “obsessive compulsive disorder”. Overweeg om er nog een derde term bij te gebruiken, bijvoorbeeld met betrekking tot de methodologie, bijvoorbeeld “narrative” om meer te weten te komen over narratief onderzoek. Je kunt ook zoeken op de naam van een (Nederlandse) onderzoeker wiens werk jou aanspreekt. Als je indirect zoekt, dan ga je af op beschrijvingen van anderen. In [Medisch Contact](#) en [Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde](#) staan wekelijks enkele opzienbarende artikelen heel kort genoemd. Ook in de landelijke dagbladen verschijnen regelmatige bijdragen waarin aan internationale medisch-wetenschappelijke artikelen gerefereerd wordt. Je kunt ook in Nederlandstalige tijdschriften zoeken op onderwerpen die je interessant vindt, en van die artikelen de literatuurlijst bekijken. Vaak staan de recente relevante papers uit de internationale literatuur over dat onderwerp daar wel bij. Ook zou je collegae die zelf onderzoek doen kunnen vragen om artikel-tips.

Stap 1:
Zoek een
tijdschrift en
een artikel

Stap 2: Vat het artikel samen in het Nederlands

Lees het artikel in z'n geheel meerdere keren goed door, en zoek woorden op die je niet kent. Check of er één of meerdere nummers na het verschijnen van het artikel nog reacties, rectificaties of opmerkingen zijn verschenen in datzelfde tijdschrift. Zoek uit welke artikelen sindsdien jouw uitgekozen artikel als literatuurreferentie hebben opgegeven, bijvoorbeeld via [PubMed](#). Het *abstract* van het artikel dat je gekozen hebt, kan een goed uitgangspunt zijn om je samenvatting mee te beginnen. Vertaal dat in het Nederlands en zoek steeds de relevante passages in het *full text* artikel erbij om je samenvatting uit te bereiden naar ongeveer 300 woorden.

Stap 2:
Vat het artikel
samen

Stap 3: Formuleer sterke en zwakke punten

Het uitgebreid bespreken van de methodologie bij tijdschriften met een hoge impactfactor is minder gepast, want dat zal heus wel goed zitten bij deze bladen. Het is dan van belang om te koppeling te maken met de Nederlandse zorgpraktijk. Kies je een *journal* met een lage impactfactor, dan is een kritische bespreking van de methodologie wel van groter belang, juist om aan te geven dat de resultaten toch heel relevant, interessant

Stap 3:
Formuleer
sterke en
zwakke punten

of van importantie zijn. Probeer aan de hand van de methodologie en de discussie zwakke en sterke punten te formuleren. Zijn de resultaten relevant van de Nederlandse situatie? Zijn de onderzochte patiënten te vergelijken met de patiënten die we hier in de (poli)kliniek zien? Zijn de conclusies te vertalen naar praktische handvatten? Vaak noemen auteurs zelf ook *limitations*, kijk dan in hoeverre die relevant zijn voor de zorgpraktijk in Nederland.

Een andere insteek is dat je je artikel relateert aan een andere publicatie, waarvan de waarde en het belang al gebleken zijn. Dat kan bijvoorbeeld een *landmark-paper* zijn: eens in de zoveel wordt in elke onderzoeksveld een baanbrekend artikel gepubliceerd, waar zo'n beetje alle onderzoekers vanaf dan aan zullen gaan refereren. Zo'n artikel kan dan de rol gaan krijgen van 'gouden standaard'. Vergelijk het door jou gekozen artikel met zo'n *landmark-paper* en probeer op die wijze een kritische noot te formuleren. Deze *paper* voeg je vanzelfsprekend toe aan je literatuurreferenties. Probeer de kritiek tot ongeveer 200 woorden te beperken.

Stap 4: Maak een begin en een einde

Het is mooi als je in de eerste zin of eerste alinea de relevantie van het door jou besproken artikel kunt schetsen. Een voorbeeld van hoe je dat kan doen, lees je [hier](#). Zoek een mooie anekdote of een citaat uit de media of uit een recent artikel op, om je referaat mee te openen. Dit artikel voeg je vanzelfsprekend toe aan je literatuurreferenties.

Wellicht heb je ook een alinea nodig om één en ander te verduidelijken. Soms moet je een methode toelichten of een bepaalde cruciale term uitleggen. Probeer dat zo kort en bondig mogelijk dat te doen, maar sla het niet over. Ook iemand die niet bijzonder geïnteresseerd is in het artikel van jouw keuze, moet je tekst goed kunnen volgen.

Sluit je referaat af met een verwijzing naar de openingszin of -alinea. Dat maakt dat een referaat echt 'af' is: de cirkel is rond. Een voorbeeld over hoe dat werkt lees je [hier](#). Bedenk ook een pakkende en prikkelende titel. Je hebt nog zo'n 100 woorden om op deze wijze je referaat interessant te maken.

Stap 4:
Maak een begin
en een einde

Stap 5: Integreer stap 2, 3 en 4

Nu ben je klaar om er één geheel van te maken. Voeg je begin, je aangevulde samenvatting, de kritieken en het eind samen in een document en vergeet niet de titel en de literatuurreferenties er bij te zetten. Het door jou gekozen artikel hoort ook bij die referenties te staan. Als je je aan bovenstaande aanwijzingen voor het aantal woorden gehouden hebt, zul je aan de 700 woorden komen.

Dan komt het moeilijkste van schrijven: herschrijven en schrappen. Waarschijnlijk staan er zaken dubbel in. Die herhaling moet er uit. Sommige zinnen zullen wat te lang zijn, probeer in minder woorden te vatten wat je wilt zeggen. Woorden als 'toch', 'maar', 'dus' en dergelijke zijn zelden echt nodig; haal ze er uit. De titel, de tekst zelf en de literatuurreferenties mogen, als je voor het Tijdschrift voor Psychiatrie schrijft, tesamen niet

Stap 5:
Integreer stap 2,
3 en 4

meer dan 600 woorden zijn. Wees hier alert op. Controleer spelling en grammatica. Laat je tekst door een huisgenoot, vriend of collega lezen.

Voeg als laatste een titelpagina toe, zoals voorgeschreven in de auteursrichtlijnen. Schrijf correct Nederlands en houd je aan de richtlijnen: je laat er mee zien dat je de redactie serieus neemt. Zij zullen jou op hun beurt dan ook serieus nemen.

Nu ben nu klaar op je referaat in te dienen bij de redactie. Ze kunnen je stuk afwijzen, accepteren, kleinere wijzigingen voorstellen of grotere wijzigingen voorstellen. Reken er op dat zij sowieso commentaar zullen hebben. Je hoeft hun voorstellen niet over te nemen, maar het ligt voor de hand om dat grotendeels wel te doen. Hoe je precies het commentaar verwerkt is aan jou. Als je werkelijk niet kunt vinden in hun opmerkingen, kun je overwegen om je stuk niet een tweede keer in te dienen. Als je referaat geaccepteerd is, krijg je lak voor publicatie vaak nog een drukproef. Met jouw akkoord op die drukproef is het proces af. Je hebt dan (weer) een publicatie op je naam!